

De les casualitats al record: Pilar Estelrich en la memòria

MERCÈ LORENTE CASAFONT
Universitat Pompeu Fabra

A la Universitat Pompeu Fabra he fet bones amistats, he tingut desavinences sonades i he fet descobriments molt interessants. És veritat que, quan investiguem, les troballes són programades, planificades i metodològicament orientades. Però en la vida quotidiana, en general, els descobriments, sobretot els bons, solen ser casuals.

Vaig conèixer la Pilar Estelrich quan vaig incorporar-me a la UPF l'any 1994. Era la professora referent en llengua alemanya i, per dedicar-nos a especialitats diferents, no vaig tenir l'oportunitat de compartir amb ella ni projectes ni iniciatives docents. Sí que recordo dels primers anys com Pilar Estelrich per l'alemany, Mercè Tricàs pel francès, Maite Turell per l'anglès i Paz Battaner pel castellà, van formar part de l'equip que dissenyava un gran corpus multilingüe de discursos d'especialitat, sota la direcció de Teresa Cabré dins de l'Institut Universitari de Lingüística Aplicada. Als primers espais de l'IULA a l'edifici de la Rambla, recordo com la Pilar hi treia el cap perquè hi tenia joves professores i doctorandes que entraven dades de llengua alemanya en aquest corpus textual.

Sabia que era un referent en la traducció de literatura alemanya, però no li coneixia les obres ni els autors traduïts. Una primera casualitat: una trobada en un vaixell de la Transmediterrània tornant de Mallorca a Barcelona em va permetre xerrar amb ella de lectures compartides i de gustos literaris. En arribar a casa, el descobriment: molts dels llibres de finals dels anys 90 i inicis dels 2000 d'autors alemanys eren traduïts per la Pilar. El pecat freqüent del lector és no fixar-se en el segon autor de l'obra, el que fa que aquelles històries ens siguin tan naturals i properes en la llengua pròpia.

A partir d'aleshores, reconec que em mirava la Pilar amb uns altres ulls: no era només una companya de facultat, era una escriptora en llengua catalana admirable. Els darrers anys vaig tenir l'oportunitat de conèixer més de prop la bonesa de la Pilar i també el seu sentit de l'humor i la seva fina ironia. Gràcies, Pilar.

Una altra casualitat, un nou descobriment. Tot cercant informació sobre empreses per a l'assignatura de Llengües i Empresa, el navegador em va dur la sorpresa de trobar un text literari sobre grans magatzems. Quina gràcia! La literatura em pot ajudar a endolcir alguns dels temes feixucs sobre organització empresarial i comunicació. El fragment inicial era el següent:

Prou que ja n'hi havia, de grans magatzems, a la ciutat. Però sempre feia l'efecte que algú o altre trobés a faltar uns grans magatzems que fossin grossos de debò. A molta gent no li semblava prou que els grans magatzems que ja existien tinguessin només quatre, cinc o sis plantes, i es llançaven a somniar audaçment en magatzems de deu, dotze o fins i tot quinze plantes. No és pas que tinguessin el desig d'aproximar-se cada

cop més a Déu, cosa que de tota manera hauria estat un esforç ben balder. Perquè, segons tot el que sabem d'Ell, no ens hi acostem pas quan ens enfilem cap als núvols, sinó més aviat al contrari: ens hi anem acostant a mesura que vivim més a prop de la pols de la qual estem fets. No! La gent que somniava en uns grans magatzems que fossin grossos de debò només volia enlairar-se per damunt dels grans magatzems menors, de manera semblant als atletes actuals, cadascun dels quals no supera l'altre per tal d'assolir la seva pròpia meta amb més rapidesa, sinó per a arribar a una meta qualsevol més aviat que no pas l'altre. Aquells que estaven engrescats amb els grans magatzems somniaven en gratacels. Així doncs, un bon dia van construir els grans magatzems que eren grossos de debò, i tothom els va anar a veure, i jo també hi vaig anar...

Ai, cabàs! L'autor era Joseph Roth i la traductora... Pilar Estelrich!
Sempre en el record.